

Vergaderjaar 2024–2025

31 865

Verbetering verantwoording en begroting

Nr. 277

BRIEF VAN DE MINISTER EN DE STAATSSECRETARISSEN VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 april 2025

1. Aanleiding

Uw Kamer heeft behoefte aan inzicht in de verwachte doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid. Dat spreekt ook uit de recente moties Van Vroonhoven/Vermeer¹ en Van der Lee². Vanuit de Operatie Inzicht in Kwaliteit (2018–21) zijn er nieuwe beleidsinstrumenten ontwikkeld, die uw Kamer daarbij houvast kunnen geven. De bovengenoemde moties hebben bovendien geleid tot enkele aanscherpingen rondom de betreffende instrumenten³.

Met deze brief brengen we deze beleidsinstrumenten graag onder de aandacht van uw Kamer. Daarbij willen we u graag uitnodigen voor een technische briefing in de aanloop naar het jaarlijkse verantwoordingsdebat. Specialisten van ons ministerie geven dan een uitgebreide toelichting hoe uw Kamer gebruik kan maken van deze instrumenten bij haar controlerende taak.

2. Handvatten voor Kamer vanuit beleidsinstrumenten

Zijn nieuwe maatregelen in de aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit effectief en doelmatig? Moet er bijgestuurd worden op beleid over huiselijk geweld en femicide? Heeft het kansspelenbeleid de afgelopen jaren de gewenste resultaten opgeleverd? En zo nee: hoe kan het beter?

¹ Kamerstuk 36 470, nr. 6, 19-12-2023

² Kamerstuk 36 560, nr. 21, 04-06-2024

³ Kamerbrief over versterking rijksbrede evaluatiestelsel, 17-12-2024, Agenda voor toekomstbestendig begroten en verantwoorden, 08-10-2024 (p.8)

De genoemde instrumenten helpen om in alle fases van de beleidscyclus het antwoord te krijgen op dergelijke vragen. Belangrijke instrumenten zijn de Strategische Evaluatie Agenda (SEA) met de bijbehorende Periodieke Rapportages, Beleidskeuzes uitgelegd (artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet) en het Beleidskompas. Het gebruik van deze instrumenten draagt bij aan een betere beleidskwaliteit door beter onderbouwde besluitvorming, meer op kennis gebaseerd beleid, meer inzicht in wat wel en niet werkt en beleid dat beter aansluit bij burgers en bedrijven.

Hieronder staan per instrument de handvatten die ze uw Kamer bieden en relevante actuele ontwikkelingen. Een korte toelichting op de drie instrumenten is te vinden in bijlage 1.

2.1 Strategische Evaluatie Agenda (SEA) en Periodieke Rapportages

Uw Kamer kan de SEA gebruiken om te controleren en sturen op de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid door:

- wensen voor evaluatie en monitoring van beleid kenbaar te maken middels Kamervragen;
- de evaluatieprogrammering te beoordelen, er vragen over te stellen en aanvullende wensen mee te geven, in het bijzonder bij de begrotingsbehandeling;
- toe te zien op de uitvoering van evaluaties en monitors uit de SEA, in het bijzonder bij het verantwoordingsdebat;
- vragen te stellen over het Plan van aanpak van de Periodieke Rapportage (de zogenaamde Harbersbrief) en hier eventueel wensen over meegeven;
- de Kabinetsreactie van de Periodieke Rapportage te beoordelen, er vragen over te stellen en aanvullende wensen mee te geven om aan te sturen op het verbeteren van beleid;
- erop toe te zien dat de toezeggingen met betrekking tot de opvolging van aanbevelingen uit Periodieke Rapportages en andere belangrijke evaluaties worden nageleefd. Vanaf 2026 wordt hier jaarlijks over gerapporteerd.

De volgende actuele ontwikkelingen zijn hierbij van belang:

- Binnen JenV zijn de SEA-thema's waarop Periodieke Rapportages worden gemaakt vorig jaar herijkt. Er zijn nu 12 JenV-thema's waarover periodiek verantwoording afgelegd moet worden.
- De eerste Periodieke Rapportage van JenV wordt eind 2025 verstuurd aan de Kamer (Contraterrorisme, begrotingsartikel 36.2).
- In 2026 volgen de Periodieke Rapportages over Veiligheid en lokaal bestuur (begrotingsartikel 33) en Voorkomen van (herhaald) crimineel gedrag (artikel 34.1–34.5). Het Plan van aanpak voor deze onderzoeken wordt voor Prinsjesdag 2025 aan uw Kamer verstuurd.
- Als gevolg van de motie Van Vroonhoven-Vermeer wordt na de afronding van de eerste Periodieke Rapportages jaarlijks gerapporteerd aan de Kamer over de opvolging van de aanbevelingen uit Periodieke Rapportages.
- Als onderdeel van het verbeteren van de beleidskwaliteit wordt binnen JenV gewerkt aan verbetering van de kwaliteit van de SEA. Zo wordt voor enkele beleidsthema's de beleidstheorie gereconstrueerd. Beleidstheorieën maken duidelijk welke kennis/inzichten nodig zijn voor een goede verantwoording over het beleid. Transparantie in de begroting over deze inzichtbehoefte helpt uw Kamer te controleren of de geprogrammeerde (evaluatie)onderzoeken van JenV bijdragen aan een goede verantwoording over beleid. Idealiter levert het Beleidskompas een groot deel van de beleidstheorie op.

Betrokkenheid van Kamerleden bij de SEA is essentieel en inbreng vanuit de Kamer wordt dan ook zorgvuldig meegewogen. Tegelijkertijd staat voorop dat de programmering van de SEA plaatsvindt binnen de kaders van de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek⁴ en op basis van strategische afwegingen zodat zo relevant mogelijk inzicht wordt verkregen in de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid. Veel van de onderzoeken voor JenV worden uitgevoerd door het WODC. Vanuit haar onafhankelijke positie bepaalt het WODC zelf de onderzoeksprioriteiten en -vragen om de wetenschappelijke kwaliteit en relevantie van het onderzoek te waarborgen.

2.2 Beleidskeuzes uitgelegd (CW3.1) en Beleidskompas

Uw Kamer kan Beleidskeuzes uitgelegd/CW3.1 en het Beleidskompas gebruiken om te controleren en sturen op de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid door:

- de informatie uit Beleidskeuzes uitgelegd/CW3.1 te gebruiken om in het debat over beleidsvoorstellen de Minister te bevragen over de doeltreffendheid en doelmatigheid;
- op basis van de evaluatieparagraaf van Beleidskeuzes uitgelegd aangeven aan welke monitors en evaluaties zij prioriteit geeft en eventueel welke aanvullende onderzoeksvragen ze beantwoord wil zien;
- eisen dat Beleidskeuzes uitgelegd/CW3.1 en/of het Beleidskompas toe wordt gepast wanneer dit nog niet is gebeurd.

De volgende actuele ontwikkelingen zijn hierbij van belang:

- In 2023 bedroeg de naleving van Beleidskeuzes uitgelegd rijksbreed 41%⁵. In reactie daarop heeft de Kamer de motie van der Lee⁶ aangenomen, waarin de regering wordt verzocht een plan op te stellen waardoor de naleving in 2025 minstens 60% bereikt. Om de naleving te versterken wordt vanaf de eerste supplettoire begroting 2025 in het overzicht van majeure uitgavenmutaties opgenomen over welke nieuwe uitgaven uw Kamer een bijbehorende CW3.1-toelichting zal ontvangen.
- De evaluatie van Beleidskeuzes uitgelegd⁷ laat zien dat de kwaliteit van de ingevulde kaders beter moet. Hiervoor is het belangrijk dat het Beleidskompas goed wordt doorlopen.
- Bij JenV was er in 2023 één voorstel dat binnen de scope van Beleidskeuzes uitgelegd viel. Hiervoor is een kader Beleidskeuzes uitgelegd ingevuld. De ervaring van de laatste jaren laat echter zien dat zowel de naleving als de kwaliteit van de toepassing van CW3.1 ook bij JenV om aandacht vragen.

3. Technische briefing

Tijdens een technische briefing kan verder worden ingegaan op de SEA van JenV en duidelijk worden gemaakt hoe uw Kamer de SEA kan gebruiken. Dit kan worden gekoppeld aan concrete momenten zoals het verantwoordingsdebat, de begrotingbehandeling en communicatie over de Periodieke Rapportage aan uw Kamer. Naast de SEA kunnen de specialisten van het ministerie ingaan op Beleidskeuzes uitgelegd/CW3.1.

⁴ Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek 2022

⁵ Financieel Jaarverslag van het Rijk 2023

⁶ Kamerstuk 36 560, nr. 21, 04-06-2024

⁷ Evaluatie Beleidskeuzes uitgelegd, juli 2023

Dergelijke sessies hebben eerder plaats gevonden bij andere departementen. Zo heeft SZW een informele technische sessie met Kamerleden gehouden over de SEA en heeft VWS een ambtelijk gesprek gevoerd over de SEA met de rapporteur van de begroting.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
I. Coenradie

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
T.H.D. Struycken